



KU LEUVEN

Gezelle uitgediept: Verdieping – onderzoekscompetentie

Gino Bombeke, lerarenopleider aan de Educatieve Master Talen van de KU Leuven

Deze opdracht is bedoeld als bijkomende verdieping na het behandelen van Gezelle in de lessen Nederlands. Ze is bruikbaar als verdiepingsopdracht in richtingen met een talenprofiel, kan een plaats hebben in het literair portfolio dat leerlingen aanleggen of kan het onderwerp vormen van een geleide onderzoeksopdracht tijdens de vakken Nederlands, Vrije Ruimte of Onderzoekscompetentie in de derde graad.

Onderzoeksopdracht bij ‘Het Schrijverke’

Doelen

- Je doet onderzoek naar de literaire en historische achtergrond van een gedicht.
- Je gaat na hoe auteurs invloeden uit andere bronnen in hun eigen teksten binnenbrengen.
- Je verwerkt informatie uit wetenschappelijke bronnen over literaire interpretatie.
- Je gebruikt gevonden informatie om een oordeel uit te spreken en je eigen mening te verfijnen.

Fase 1 – Het uitgangspunt vastleggen

Dr. Karel Platteau publiceerde een artikel waarin hij dieper ingaat op de ontstaansgeschiedenis van het gedicht *Het Schrijverke*. In de uitwerking focust hij op één specifiek aspect.

1. Lees onderstaand citaat uit de inleiding van dit artikel.

Gezelle schreef [Het Schrijverke] in 1857. Volgens Verriest bood Gezelle hem en zijn medeleerlingen vanaf 1854 twee inspiratiebronnen: ‘het genieten der oude Meesters, en der overprachtige natuur.’. Van dit laatste haalt hij concrete voorbeelden aan die volgens hem direct aanleiding gaven tot gedichten: de treurwilg die zij zagen staan aan de Mandel in het Klein Seminarie, de hoge wilgen ‘tenden den hof en de weide’, het riet ‘bachten den watermolen en de kromte van den Mandel’ en tot slot: ‘Het schrijverken bekeken wij met hem op onze watergrachten.’.

Zo, dat was dat, volgens Verriest. Vanuit het niets overviel Gezelle alle inspiratie. Was dat wel zo? Was de nauwkeurige observatie van het insectje al voldoende om tot een gedicht met een diepere betekenislaag te komen? Verriest wees zelf naar ‘oude meesters’, die zij lazen. Daar vermeldde hij in zijn opsomming geen oriëntaalse schrijvers bij, die Gezelle, de leraar, nochtans wél las. Oriëntalisme was een culturele tendens die Gezelle niet onberoerd liet. Daarvan getuigden zijn ‘Kleengedichtjes’, zijn enthousiasme voor Perzische en Arabische poëzie, zijn studie van het Arabisch en zijn lectuur van Arabische schrijvers.

- a. Wat is de hoofdstelling van Karel Platteau?
- b. Welke elementen geeft hij hiervoor aan?



- c. Welke titel hoort bij dit citaat?
- *Welke natuurelementen inspireerden Gezelle bij zijn werk?*
 - *Wat is de link tussen Het Schrijverke en de Kleengedichtjes van Gezelle?*
 - *Heeft Het Schrijverke een islamistische oorsprong?*
 - *Welke foute informatie verspreidde Verriest over het werk van Gezelle?*

Karel Platteau sluit zijn inleiding af met volgende zin: “Omdat er dus nog altijd geen afdoend antwoord bestaat op de vraag boven dit artikel, gaan we via onderzoek dat vraagteken achter de titel te lijf.”

2. In deze onderzoeksopdracht verwerk je in groep verschillende bronnen en formuleer je een antwoord op de vraag die Karel Platteau als uitgangspunt formuleerde.
- Kan dit volgens jou?
 - Noteer hoe je deze vraag beantwoordt na het lezen van deze inleiding.

Fase 2 – Informatie verwerken

3. In de volgende fase ga je aan de slag met verschillende bronnen.
- Welke deelaspecten moet je onderzoeken om een antwoord op de hoofdvraag te kunnen geven?
 - Welke informatie heb je nodig om je eerste, spontane reactie te verfijnen of je mening verder vorm te geven?

Noteer minimaal één concrete vraag.

4. Je krijgt van je leerkracht één bron die in verband staat met dit onderwerp. Neem een A4-blad en vat de informatie die je terugvindt, als poster samen. Het eindresultaat bevat volgende elementen:
- de titel van het artikel,
 - het hoofdstandpunt van de auteur,
 - de belangrijkste argumenten/elementen,
 - je standpunt tegenover deze argumenten/elementen.

Vragen die je hierbij kunnen helpen zijn: Wat vind je zinvol?, Waar heb je vragen bij?, Wat vond je verrassend toen je het las?, Wat lijkt je logisch?

Mogelijke bronnen:

- [Reizen in den geest door Els Depuydt](#) (p. 149-157)
- [Gezelle en de arabieren door Johan Van Iseghem](#)
- [Achtergrond bij de arabische kalligrafie op de site arabisch.nu](#)
- [Nawoord bij Gezelle, poëzie en proza door Piet Coutenier en An De Vos](#) (pagina 505 en 506)

Fase 3 – Informatie samenbrengen

5. Je zit nu samen met klasgenoten die een andere bron kregen. Je presenteert aan de hand van je poster de informatie uit je brontekst.
- Elk groepslid krijgt vier minuten om zijn/haar poster te presenteren.
 - Je noteert schematisch de inhoud van de andere posters.



- Na elke presentatie is er kort tijd (2 minuten) om vragen te stellen en/of de poster te beoordelen.
6. Bij opdracht 3 noteerde je welke vraag zeker beantwoord moest worden om je mening verder vorm te geven.
- a. Leg de vragen die alle groepsleden opstelden samen op tafel.
 - b. Probeer aan de hand van de posters en bronteksten als groep een antwoord te vinden.
7. Lees terug wat je formuleerde als antwoord bij opdracht 2.
- Welke informatie bevestigt je mening?
 - Waar heb je je mening bijgestuurd?
8. Vat samen hoe je na de groepspresentaties de centrale vraag in dit onderzoek beantwoordt.

Fase 4 - Vergelijken

9. Je gaat in deze laatste fase aan de slag met enkele passages [uit het artikel](#) waarin Karel Platteau dit onderwerp behandelt.
- a. Markeer tijdens het lezen informatie die jullie bij het groepsonderzoek tegenkwamen.
 - b. Markeer in een andere kleur nieuwe informatie die je helpt om je mening vorm te geven.
10. Vergelijk het antwoord dat je bij opdracht 8 formuleerde met de uitwerking van Karel Platteau.
- Met welke elementen ga je akkoord? Met welke niet?
 - Welke argumenten vind je zinvol?
 - Geef telkens aan waarom je dit vindt.
11. Schrijf nu in een korte tekst je mening uit. Het eindresultaat bevat volgende elementen:
- a. Begin met te zeggen hoe je de centrale vraag van dit onderzoek op dit moment beantwoordt. Leg je standpunt uit en geef minimaal twee redenen die jij naar voren schuift om dit te ondersteunen.
 - b. Vervolgens schets je kort wat je mening aan het begin van deze opdracht was (vraag 2) en
 - c. som je de argumenten op die ervoor zorgden dat je je mening hebt bijgestuurd (veranderd of verfijnd).
 - d. Je bespreekt ten slotte de manier waarop Karel Platteau deze vraag beantwoordt. Vergelijk jouw mening met die van hem.

Fase 5 - Reflectie

12. Wat leerde je uit deze opdracht?
- Deze vragen kunnen leerlingen helpen als ze niet zelf tot een diepgaande reflectie komen: Ben je anders gaan denken over Guido Gezelle, zijn gedichten of de wereld aan het einde van de negentiende eeuw? Probeer dit zo precies mogelijk onder woorden te brengen.*
13. Vond je deze literatuuropdracht fijn om uit te voeren? Geef aan de hand van twee argumenten aan waarom je dit zegt.